

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького

Кафедра епізоотології

**ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА
СЛУЖБИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В РАЙОНІ**
(Управління Держпродспоживслужби в районі і місті
та його структурні підрозділи)

Методичні рекомендації для проведення лабораторних занять
з навчальної дисципліни «Організація і економіка ветеринарної справи
з основами менеджменту і маркетингу у ветеринарній медицині»

Львів – 2020

Організаційна структура служби ветеринарної медицини в районі (Управління Держпродспоживслужби в районі і місті та його структурні підрозділи).

Методичні рекомендації. – Львів, 2020. – 25 с.

Методичні рекомендації розробили і підготували до видання

д. вет. н., професор Куртяк Б.М., к. вет. н., доцент Романович М.С., к. вет. н., асистент Собко Г.В., к. вет. н., наук. співроб. Романович М.М., лікар-ординатор Романович Л.В.

Матеріал викладено згідно програми навчальної дисципліни «Організація і економіка ветеринарної справи з основами менеджменту і маркетингу у ветеринарній медицині» для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Ветеринарна медицина». Може бути корисним слухачам Інституту післядипломної освіти, фахівцям ветеринарної медицини.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри епізоотології
протокол № 02, від 09.09.2020р.

Рекомендовано до друку методичною комісією факультету ветеринарної медицини ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького
протокол № 02, від 12.11.2020р.

Рецензенти:

– Волошин Р.В., перший заступник начальника Головного управління Держпродспоживслужби у Львівській області, кандидат ветеринарних наук.

– Стронський Ю.С., декан факультету ветеринарної медицини, доцент.

Навчально – методичне видання

ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького

ЗМІСТ

Вступ

1. Організація ветеринарної справи в районі та місті
2. Управління Держпродспоживслужби в районі або місті
3. Районні, міські державні лікарні ветеринарної медицини
4. Міські, районні, міжрайонні, державні лабораторії ветеринарної медицини
 - 4.1. Основні завдання лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів
 - 4.2. Державна лабораторія ветеринарно-санітарної експертизи на ринку
5. ПОРЯДОК надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності
6. Контрольні питання
7. Використана література

Вступ

Основною ланкою в системі ветеринарної справи держави є служба ветмедицини сільського адміністративного району. Головне її завдання – забезпечення стабільного ветеринарного благополуччя тваринництва району, культури нащадкування чисельності поголів'я та забезпечення зростання продуктивності тварин і птиці, охорона населення від зооантропонозних захворювань та харчових отруєнь. Ветеринарне благополуччя досягається завдяки виконанню комплексу ветеринарно-санітарних, профілактичних протиепізоотичних заходів, чому має сприяти високий рівень загальної культури та виконавчої дисципліни фахівців й власників тварин. На долю служби ветмедицини районів припадає до 90% всього об'єму профілактичних, лікувальних та ветеринарно-санітарних заходів, які виконуються в державі.

Важливу роль у створенні ветеринарного благополуччя України, охороні населення від зараження зооантропонозами і забезпеченні випуску доброякісних у ветеринарно-санітарному відношенні продуктів тваринництва відіграє служба ветмедицини в місті. Вона характеризується, в основному, ветеринарно-санітарним напрямом діяльності, тобто здійсненням ветеринарно-санітарного контролю та нагляду. Особливість її роботи полягає ще й у тому, що у містах утримується велика кількість дрібних тварин (собак, котів, декоративних птахів), а в останні роки – і сільськогосподарських тварин, яких потрібно не тільки лікувати, а й піддавати профілактичним обробкам. Тому важливим заходом є чіткий облік усіх тварин, що утримуються в місті.

Мета методичної розробки – допомогти студентам ознайомитися з особливостями управління у галузі ветеринарної медицини в районах, містах, що є територіальними органами управління Держпродспоживслужби нижчого рівня.

Знати:

1. Як представлені територіальні органи управління Держпродспоживслужби у місті і районі;
2. Повноваження служби ветеринарної медицини в районі та місті визначені Положенням про Управління;
3. Основні завдання Управління Держпродспоживслужби у районі та місті;
4. Структуру та повноваження міських, районних, міжрайонних державних лабораторій ветеринарної медицини згідно Положення про міську, районну, міжрайонну державні лабораторії Держпродспоживслужби;
5. Основні завдання лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів;
6. Порядок фінансування та матеріально-технічного забезпечення районних, міських державних лікарень та міських, районних, міжрайонних державних лабораторій Держпродспоживслужби.

Вміти:

1. Аналізувати завдання, які покладені на районні, міські лікарні ветеринарної медицини та міську, районну, міжрайонну державні лабораторії Держпродспоживслужби;
2. Розробити функціональні обов'язки працівників лікарень та лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів;
3. Визначити права і обов'язки керівників лікарень та лабораторій.

1. Організація ветеринарної справи в районі та місті

Управління Держпродспоживслужби в місті і районі є територіальним органом Держпродспоживслужби нижчого рівня, який підпорядковується відповідно Головному управлінню Держпродспоживслужби в області.

Наразі такі територіальні органи представлені: районними, міжрайонними, міськрайонними та управліннями Держпродспоживслужби у містах обласного значення.

Структура та повноваження служби ветеринарної медицини в районі та місті визначені Положенням про Управління Держпродспоживслужби в місті, районі, затвердженим Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України № 366/28496 від 11.03.2016 р.

Завданням Управління Держпродспоживслужби є реалізація повноважень Держпродспоживслужби на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

До основних завдань належать:

1) забезпечення охорони території міста обласного значення, району від занесення збудників особливо небезпечних хвороб з територій інших держав або карантинних зон;

2) здійснення державного нагляду (контролю) за:

- тваринами, харчовими продуктами, іншими об'єктами санітарних заходів, пов'язаними з продуктами тваринного походження, репродуктивним матеріалом, біологічними продуктами, патологічним матеріалом, ветеринарними препаратами, субстанціями, кормовими добавками, преміксами та кормами, засобами ветеринарної медицини, засобами догляду за тваринами та супутніми об'єктами, штамами мікроорганізмів, а також потужностями, що використовуються для їх виробництва, переробки, зберігання та обігу;

- проведенням ветеринарно-санітарної експертизи на потужностях, які використовуються для виробництва, переробки, зберігання та обігу тварин, харчових продуктів, а також на агропродовольчих ринках;

- переміщенням тварин, харчових продуктів, інших об'єктів санітарних

заходів, пов'язаних з продуктами тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, патологічного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів, засобів ветеринарної медицини, засобів догляду за тваринами та супутніми об'єктами, штамів мікроорганізмів;

- організацією роботи зі збору, утилізації та знищення загиблих тварин і відходів тваринного походження;

- здійсненням протиепізоотичних заходів юридичними та фізичними особами, що проводять професійну діяльність у галузі ветеринарної медицини;

- дотриманням законодавства щодо ідентифікації та реєстрації тварин;

3) забезпечує захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей;

4) сприяє:

- постійному навчанню та підвищенню кваліфікації спеціалістів ветеринарної медицини;

- виконанню загальнодержавних програм у галузі ветеринарної медицини, у т. ч. проведенню моніторингу залишкової кількості ветеринарних препаратів та забруднювальних речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах;

5) на основі аналізу причин виникнення хвороб, недуг тварин, їх загибелі, розробка рекомендацій щодо їх профілактики та лікування;

6) аналізує причини і умови виникнення та поширення хвороб тварин, організовує заходи щодо локалізації та ліквідації спалаху заразних хвороб, спільних для тварин і людей, готує пропозиції та рекомендації щодо їх профілактики, ліквідації та боротьби з такими хворобами;

7) ринковий нагляд у межах сфери своєї відповідальності;

8) своєчасне встановлення карантину в разі виникнення особливо небезпечних хвороб, включених до списку МЕБ, або інших хвороб, що підлягають повідомленню, проведення карантинних та інших ветеринарно-санітарних заходів в інфікованій та буферній зонах, зоні спостереження;

9) організація заходів для проведення дезінфекції, дезінсекції та

дератизації на потужностях, що використовуються для виробництва, переробки, зберігання та обігу тварин, харчових продуктів, репродуктивного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів, а також засобів, що використовуються для їх транспортування;

10) проведення у межах компетенції експертизи і узгодження проектів планування та будівництва тваринницьких ферм, потужностей, що здійснюють забій тварин, а також на переробних підприємствах, підприємствах з виробництва ветеринарних препаратів і ринках; участь у відведенні земельних ділянок для всіх видів зазначеного будівництва і забору води для тварин;

11) підготовка органам страхування висновків щодо причин захворювання вимушено забитих, загиблих або знищених тварин;

12) санітарно-епідеміологічний нагляд за дотриманням законодавства щодо санітарно-гігієнічних норм і правил та окремих показників якості харчових продуктів підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, а також громадянами; контроль і нагляд за виконанням регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, а також за вмістом їх залишкової кількості у харчових продуктах та продовольчій сировині, зокрема, імпортованих лікарських травах, водних об'єктах, воді та ін.

2. Управління Держпродспоживслужби в районі або місті

Управління Держпродспоживслужби в районі або місті складається з двох відділів:

- *Відділ безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини;*
- *Відділ державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства.*

Очолює службу начальник управління Держпродспоживслужби. Йому підпорядковуються два заступники, вони ж начальники вищезазначених відділів. Чисельність працівників Управління Держпродспоживслужби затверджує Голова Держпродспоживслужби в межах граничної чисельності працівників, визначеної Кабінетом Міністрів України для територіальних органів Держпродспоживслужби, за пропозицією начальника Головного управління

Держпродспоживслужби.

Управлінням Держпродспоживслужби в районі, місті підпорядковуються наступні структури:

- районні державні лікарні ветеринарної медицини;
- міські державні лікарні ветеринарної медицини;
- районні державні лабораторії ветеринарної медицини з підпорядкованими їм лабораторіями ветеринарно-санітарної експертизи на ринках;
- інші державні установи ветеринарної медицини на території району.

Районні, міські державні лікарні ветеринарної медицини обслуговують тваринництво підприємств усіх форм власності, а також тварин, що знаходяться в особистій власності громадян, відповідно проводять роботу у масштабі всього району або міста. В їх підпорядкуванні можуть знаходитись інші ветеринарні установи, які вони фінансують. Районна або міська державна ветеринарна лікарня утримується за рахунок коштів місцевого бюджету та має власний рахунок.

Структура та повноваження районних, міських державних лікарень ветеринарної медицини визначені Положенням про районну, міську державні лікарні ветеринарної медицини, затвердженим Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України №127 від 13.03.2017 р.

Лікарню очолює начальник, який має повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки та стаж роботи на посаді лікаря ветеринарної медицини не менше трьох років. Він призначається на посаду і звільняється з посади начальником Головного управління. В структурі лікарень є три відділи: Відділ організації та проведення ветеринарно-санітарних робіт, Відділ забезпечення протиепізоотичних робіт і незаразних хвороб та Відділ профілактики неплідності тварин.

До складу лікарні входять структурні підрозділи у формі секторів та відділів, а також дільничні лікарні, дільниці, пункти ветеринарної медицини.

3. Районні, міські державні лікарні ветеринарної медицини

Районні, міські лікарні відповідно до покладених на них завдань організовують і здійснюють наступне:

- 1)- профілактичні, діагностичні та лікувальні заходи;
- 2)- здійснюють заходи по проведенню дезінфекції, дезінсекції і дератизації на потужностях (об'єктах), які використовуються для виробництва, переробки, зберігання та обігу тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів, а також засобів, що використовуються для їх транспортування;
- 3) ветеринарно-санітарні, та інші протиепізоотичні заходи в разі виникнення інфекційних хвороб;
- 4) досліджують та аналізують причини виникнення хвороб тварин та їх загибелі, розробляють рекомендації щодо їх профілактики і лікування;
- 5) організовують спільно із закладами охорони здоров'я, структурними підрозділами МНС роботу із захисту населення від зоонозів та своєчасний обмін інформацією про хвороби тварин;
- 6) виявляють і отримують необхідну інформацію для встановлення епізоотичного стану, причин захворювання тварин та проведення оцінки безпечності продукції тваринного походження;
- 7) здійснюють ветеринарне обслуговування тварин сільськогосподарських підприємств різних форм власності та фізичних осіб;
- 8) ведуть облік хворих та загиблих тварин;
- 9) беруть участь у межах своєї компетенції у проведенні атестації спеціалістів ветеринарної медицини на робочих місцях;
- 10) видають органам страхування висновки щодо причин захворювання, вимушено забитих, загиблих або знищених тварин;
- 11) видають ветеринарні документи;
- 12) ведуть облік проведеної роботи та подають звіти Головному управлінню Державної служби України області з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в установленому порядку;

13) здійснюють інші функції, необхідні для виконання покладених на них завдань відповідно до законодавства.

4. Міські, районні, міжрайонні, державні лабораторії ветеринарної медицини

Міська, районна, міжрайонна державні лабораторії Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів є державними установами ветеринарної медицини, які створені відповідно до Законів України «Про ветеринарну медицину», «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів». Вони підпорядковуються головному управлінню Держпродспоживслужби в області та належать до сфери управління Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Структура та повноваження міських, районних, міжрайонних державних лабораторій ветеринарної медицини визначені Положенням про міську, районну, міжрайонну державні лабораторії Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, затвердженим Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України № 120 від 13.03.2017 р.

До складу Державних лабораторій можуть входити структурні підрозділи (сектори, відділи, філії), а також державні лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках.

У більшості міських, районних, міжрайонних державних лабораторіях ветеринарної медицини є чотири відділи:

- бактеріологічний,*
- серологічний,*
- патоморфологічний,*
- хіміко-токсикологічний.*

Вони відповідно мають своїх лікарів ветеринарної медицини.

У лабораторіях районів, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС є додатково радіологічні відділи.

Очолує кожну з лабораторій директор державної лабораторії ветеринарної медицини.

Лабораторії повинні мати матеріально-технічну базу (територію і будівлі, лабораторне обладнання та апаратуру, віварій з піддослідними лабораторними тваринами тощо), де у повному обсязі і на сучасному рівні фахівці мають здійснювати патологоанатомічні, гістологічні, мікроскопічні, мікробіологічні, бактеріологічні, біологічні, хімікотоксикологічні, біохімічні, мікологічні, серологічні, імунологічні, вірусологічні, гельмінтологічні, гематологічні, радіологічні та інші лабораторні дослідження. Також вони зобов'язані і мають право на державну ветеринарно-санітарну експертизу на агропродовольчих ринках та ярмарках.

Лабораторію очолує директор, який має повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки, стаж роботи на посаді лікаря ветеринарної медицини не менше трьох років, а також пройшов відповідну підготовку на курсах підвищення кваліфікації.

Директор лабораторії може бути завідувачем одного з відділів лабораторії, він призначається і звільняється з посади начальником Головного управління Держпродспоживслужби в області за погодженням з директором регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби. Інші працівники лабораторії та її структурних підрозділів призначаються на посади і звільняються з посад директором.

4.1. Основні завдання лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів

Основними завданнями лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів є:

1) проведення повного комплексу лабораторних досліджень (випробувань) щодо діагностики хвороб тварин, безпечності харчових продуктів та окремих їх показників, а також побічних продуктів тваринного походження, кормових добавок, преміксів, кормів, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів та продуктів біотехнології, ґрунту, води питної та води для тварин. До комплексу цих досліджень належить і вивчення факторів середовища життєдіяльності

людини, що мають шкідливий вплив на здоров'я населення, якості та незалежної експертизи товарів, якості насіння і садивного матеріалу, а також інших об'єктів і заходів, що потребують санітарних досліджень;

2) профілактика і діагностика інфекційних, інвазійних та незаразних хвороб тварин;

3) забезпечення організації та проведення планових і непланових діагностичних досліджень;

4) організація та проведення лабораторно-діагностичних (вірусологічних, бактеріологічних, гістологічних, мікробіологічних, хіміко-токсикологічних, патолого-анатомічних, паразитологічних, радіологічних) та інших досліджень з метою діагностики хвороб тварин, визначення безпечності та окремих показників харчових продуктів;

5) організація та проведення державної ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках та ярмарках та організація заходів щодо попередження розповсюдження заразних хвороб тварин через харчові продукти;

6) надання в необхідних випадках консультативної і практичної допомоги державним установам Держпродспоживслужби у вирішенні питань, пов'язаних з установленням діагнозу і проведенням заходів профілактики та боротьби з хворобами тварин, у т. ч. спільних для тварин і людей, та ветеринарно-санітарної оцінки харчових продуктів;

7) підвищення кваліфікації фахівців, проведення семінарів, стажувань спеціалістів лабораторій;

8) впровадження у практику науково обґрунтованих рішень і досвіду з ветеринарної медицини.

4.2. Державна лабораторія ветеринарно-санітарної експертизи на ринку

1. Державна лабораторія ветеринарно-санітарної експертизи на ринку (далі - лабораторія) функціонує на ринках (зоологічних ринках), ринкових комплексах усіх типів, торгівельних майданчиках тощо незалежно від форми власності (далі - ринок), де організовано продаж тварин, продукції тваринного і рослинного

походження, кормів тваринного і рослинного походження, кормових добавок та ін. (далі - продукція) і де є обов'язковим проведення ветеринарно-санітарної експертизи.

2. Лабораторія є структурним підрозділом районної (міської) державної лабораторії ветеринарної медицини, в разі її відсутності - іншої державної установи ветеринарної медицини.

3. Лабораторія у своїй діяльності керується Законами України "Про ветеринарну медицину", "Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини", "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції", Ветеринарно-санітарними правилами для ринків, затвердженими наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 04.06.96 N 23 та зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 19.06.96 за N 314/1339, відповідними правилами ветеринарно-санітарної експертизи продукції тваринного і рослинного походження, наказами та розпорядженнями Головного державного інспектора ветеринарної медицини України, області, міста, району, іншими нормативно-правовими актами.

4. Безпосередньо державний ветеринарно-санітарний контроль на ринках здійснюють лише спеціалісти ветеринарної медицини державних лабораторій або інших державних установ ветеринарної медицини.

5. Лабораторія здійснює обов'язковий державний ветеринарно-санітарний контроль за якістю та безпекою усієї підконтрольної продукції, що реалізується, у т.ч. харчових продуктів тваринного походження, які призначаються для харчування людей та дотриманням ветеринарно-санітарних правил торгівлі на ринках.

6. У штат лабораторії входять лікарі ветеринарної медицини, фельдшери (лаборанти) ветеринарної медицини, ветеринарні санітари (у зонах посиленого радіоекологічного контролю та в населених пунктах, критичних щодо забруднення радіонуклідами, - лікар ветеринарної медицини - радіолог і технік-дозиметрист).

Чисельність фахівців встановлюється залежно від кількості проведених експертиз продукції в середньому за робочий день, а також виходячи з обсягу робіт щодо здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за об'єктами, розташованими на території ринку.

7. Лабораторію очолює завідувач - лікар ветеринарної медицини, який призначається на посаду і звільняється із займаної посади керівником відповідної державної установи ветеринарної медицини району (міста), у підпорядкуванні якої є лабораторія.

8. Завідувач лабораторії за посадою є державним інспектором ветеринарної медицини і здійснює державний ветеринарно-санітарний контроль і нагляд на ринку.

9. Лабораторія розміщується безпосередньо у будівлі ринку. На ринках, побудованих не за типовими проектами, допускається розміщення лабораторії в приміщеннях, розташованих поблизу павільйонів м'ясної і молочної торгівлі.

Не допускається розміщення лабораторії у дворах, поруч із складами хімічних та інших шкідливих речовин, у приміщеннях житлових будинків, підвалах, а також у приміщеннях із виходом на проїжджу частину вулиці з інтенсивним рухом транспорту і пішоходів.

10. Адміністрація (власник) ринку відповідно до Закону України "Про ветеринарну медицину", Ветеринарно-санітарних правил для ринків та Правил торгівлі на ринках зобов'язана надавати у користування лабораторії службові приміщення, необхідне обладнання, засоби зв'язку.

11. Приміщення для розміщення лабораторії приймає головний державний інспектор ветеринарної медицини району (міста).

12. Лабораторія для проведення ветеринарно-санітарної експертизи забезпечується необхідним спеціальним лабораторним обладнанням, приладами, інструментами, фарбами, хімічними реактивами, мийними і дезінфекційними засобами, лабораторним посудом, спецодягом, лабораторними меблями, інвентарем та іншими допоміжними матеріалами.

13. Ветеринарно-санітарній експертизі, огляду та контролю на ринках підлягають усі тварини, продукція тваринного та рослинного походження, що надходять для продажу або зберігаються у приміщеннях ринку (складах, базах, холодильниках, павільйонах, палатках тощо) незалежно від форми власності та підпорядкування.

14. Ветеринарно-санітарна експертиза на ринках проводиться згідно з установленими для лабораторій правилами, інструкціями, методиками та іншими нормативними документами.

15. На ветеринарно-санітарну експертизу приймається продукція після обов'язкового пред'явлення документа, що посвідчує особу її власника або продавця.

Лабораторія не несе відповідальності за реалізацію продукції, що не пройшла ветеринарно-санітарної експертизи. Відповідальність за реалізацію такої продукції несе адміністрація (власник) ринку відповідно до законодавства.

16. Продаж тварин і продукції без відповідних ветеринарних документів, виданих у встановленому порядку, у не відведених для цього місцях або таких, що не пройшли ветеринарно-санітарної експертизи, забороняється.

Торгівля готовими харчовими продуктами (м'ясні, рибні, консервовані вироби тощо) домашнього виготовлення не допускається.

17. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення діяльності лабораторії здійснюються за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів.

18. Ветеринарно-санітарний контроль за торгівлею тваринами та ветеринарно-санітарна експертиза усіх видів продукції тваринного і рослинного походження на ринках (за винятком планових радіологічних досліджень і досліджень на трихінельоз) здійснюються за рахунок їх власників згідно з тарифами.

19. Лабораторія повинна мати кутовий штамп і печатку із своїм найменуванням, клейма і штампи встановлених зразків для клеймування м'яса та інших продуктів забою тварин, журнали реєстрації, бланки експертного

висновку щодо якості та безпеки кожної партії продукції, допущеної до продажу на ринку, інші документи, передбачені законодавством.

Основними завданнями лабораторії є:

1. Організація і проведення заходів щодо попередження поширення антропозоонозних, зоонозних та інших заразних хвороб при торгівлі тваринами.
2. Визначення якості та безпеки продукції тваринного і рослинного походження, що призначається для харчування людей, а також кормів і кормових добавок для годівлі тварин шляхом проведення повного комплексу досліджень, передбачених законодавством.
3. Організація заходів щодо попередження розповсюдження заразних хвороб тварин через продукцію, що підлягає ветеринарно-санітарній експертизі.
4. Пропаганда ветеринарно-санітарних знань серед працівників ринку та населення.

5. ПОРЯДОК

**надання статусу офіційного ветеринарного лікаря,
уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого
на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного
інспектора, та здійснення їх діяльності**

Цей Порядок визначає процедуру надання територіальними органами Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі - територіальний орган) особам, визначеним Законом України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (далі - Закон), повноважень щодо здійснення окремих заходів державного контролю (далі - уповноважені особи), позбавлення таких

Надання статусу уповноваженої особи

1. Територіальний орган в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці своїм рішенням визначає потужності (господарства), на яких мають право здійснювати окремі заходи державного контролю уповноважені особи.

2. Керівники державних установ, що входять до системи компетентного органу та підпорядковані йому, подають письмове звернення до територіального органу про надання уповноваженим особам повноважень щодо здійснення окремих заходів державного контролю на (у) визначених потужностях (господарствах).

Розгляд питання надання статусу уповноваженої особи здійснює територіальний орган після письмового звернення керівника державної установи, що входить до системи компетентного органу та підпорядкована йому.

3. Офіційним ветеринарним лікарем є уповноважена особа, яка має досвід практичної роботи за фахом не менш як два роки, вищу освіту за ступенем не нижче спеціаліста/магістра у галузі ветеринарної медицини.

Уповноважений ветеринар повинен мати досвід практичної роботи за фахом не менш як один рік.

Працівники бійні, уповноважені на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, мають право виконувати обов'язки помічника державного ветеринарного інспектора у межах державного контролю свіжого м'яса птиці та зайцеподібних у разі виконання умов, визначених розділом VI Закону, та лише в частині технічної допомоги, необхідної для виконання завдань державного ветеринарного інспектора.

4. Рішення про надання статусу уповноваженої особи оформляється наказом територіального органу.

5. У межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць територіальний орган веде облік уповноважених осіб та оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті рішення про надання та позбавлення статусу уповноваженої особи не пізніше наступного робочого дня після їх прийняття.

Компетентний орган оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті узагальнену інформацію від територіальних органів про статус уповноважених осіб.

Здійснення діяльності уповноваженими особами

1. Державний контроль за діяльністю операторів ринку щодо забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації харчових продуктів, продукції тваринного походження, у тому числі неперероблених харчових продуктів, харчових продуктів здійснює компетентний орган, його територіальні органи та уповноважені особи у випадках, визначених Законом.

2. Територіальний орган проводить перевірки уповноважених осіб у разі потреби, але не рідше одного разу на рік.

Організація державного контролю

1. Офіційні ветеринарні лікарі та уповноважені ветеринари підпорядковуються відповідним головним державним ветеринарним інспекторам областей, міста Києва, перебувають у штаті районної (міської) державної лікарні ветеринарної медицини, а в місті Києві - Об'єднання ветеринарної медицини в м. Києві.

2. У м'ясопереробних цехах, на бойнях малої потужності, незалежно від форми власності, без поточного процесу переробки тварин та в забійних цехах птахофабрик та інших потужностях державний контроль здійснює офіційний ветеринарний лікар.

У такому разі офіційні ветеринарні лікарі здійснюють свої повноваження одночасно у декількох м'ясопереробних цехах, на бойнях та інших підприємствах без поточного процесу переробки тварин.

3. Для проведення лабораторних досліджень харчових продуктів тваринного походження за показниками, встановленими ветеринарно-санітарними правилами, технологічними інструкціями тощо, оператор ринку направляє матеріали, що підлягають дослідженню, до уповноважених лабораторій, де такі дослідження проводяться за рахунок операторів ринку відповідно до Закону.

Права та обов'язки офіційних ветеринарних лікарів

Під час здійснення державного контролю офіційний ветеринарний лікар має право:

- здійснювати на (у) визначених компетентним органом потужностях (господарствах) повноваження державного ветеринарного інспектора у межах передбачених Законом заходів державного контролю харчових продуктів тваринного походження та живих тварин;

- здійснювати безперешкодний доступ без попередження до потужностей під час їх роботи;

- здійснювати інспектування потужностей, випробувальних лабораторій, що розміщуються на потужностях і пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів та/або кормів;

- здійснювати відбір зразків з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин;

- проводити аудит системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках за умови наявності відповідної підготовки;

- перевіряти документи щодо дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, отримувати копії;

- здійснювати інтерпретацію результатів лабораторних досліджень (випробувань) зразків;

- збирати докази, що підтверджують порушення операторами ринку положень Закону, законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, у тому числі здійснювати відбір зразків;

- здійснювати позапланові інспектування потужностей з метою перевірки виконання операторами ринку приписів, розпоряджень та рішень, прийнятих за результатами здійснення попередніх заходів державного контролю;

- видавати (заповнювати) за зверненням оператора ринку міжнародні сертифікати, що підтверджують відповідність вантажів з харчовими продуктами або кормами, що експортуються з України, вимогам країни призначення або вимогам законодавства України. Міжнародний сертифікат, що підтверджує

відповідність вантажу, що експортується з України, вимогам законодавства України, видається за відповідним зверненням оператора ринку, лише якщо компетентні органи України та країни призначення не погодили форми міжнародного сертифіката і законодавство країни призначення не передбачає обов'язковості супроводження такого вантажу міжнародним сертифікатом встановленої форми;

- наносити позначки придатності на туші відповідно до Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів, затвердженої наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02 лютого 2010 року № 46, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07 квітня 2010 року за № 278/17573 (із змінами).

2. Під час здійснення державного контролю офіційний ветеринарний лікар повинен:

- дотримуватися законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин;

- не розголошувати інформацію з обмеженим доступом, що належить оператору ринку.

Права та обов'язки уповноваженого ветеринара

Під час здійснення державного контролю уповноважений ветеринар має такі права:

- перевіряти дотримання законодавства щодо виробництва сирого молока та/або молозива, стану здоров'я тварин та використання ветеринарних препаратів;

- перевіряти дотримання операторами ринку гігієнічних вимог, встановлених законодавством про харчові продукти;

- використовувати під час здійснення державного контролю результатів лабораторних досліджень (випробувань) показників безпечності сирого молока та/або молозива, проведених оператором ринку або на його замовлення;

- перевіряти стан впровадження оператором ринку процедури періодичної перевірки сирого молока для визначення рівня загального бактеріологічного забруднення та/або кількості соматичних клітин;

- отримувати від оператора ринку повідомлення про невідповідність визначеного рівня загального бактеріологічного забруднення та/або кількості соматичних клітин у сирому молоці;

- здійснювати передзабійний огляд тварин у господарстві походження та перевіряти інформацію про харчовий ланцюг і повідомляти результати перевірки помічнику державного ветеринарного інспектора, присутньому на бійні;

- здійснювати передзабійний та післязабійний огляд свійських копитних тварин, диких ссавців, вирощених на фермі, відмінних від зайцеподібних, а також забій свійської птиці та кролів не на бійні, в обсязі, що не перевищує трьох голів свійських парнокопитних тварин або інших копитних тварин на тиждень, а також п'яти голів свійської птиці, кролів на день.

2. Під час здійснення державного контролю уповноважений ветеринар повинен:

- дотримуватися законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин;

- інформувати про невідповідність визначеного рівня загального бактеріологічного забруднення та/або кількості соматичних клітин у сирому молоці державного ветеринарного інспектора у разі отримання від оператора ринку повідомлення про таку невідповідність;

- інформувати державного ветеринарного інспектора про необхідність встановлення заборони відправлення сирого молока з господарства, якщо протягом трьох місяців з дати такого повідомлення оператор ринку не усунув зазначену невідповідність;

- інформувати державного ветеринарного інспектора про порушення гігієнічних вимог, встановлених законодавством про харчові продукти;

- не розголошувати інформацію з обмеженим доступом, що належить оператору ринку.

Права та обов'язки працівника бійні, уповноваженого на виконання
обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора

1. Працівники бійні, уповноважені на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, мають право виконувати обов'язки помічника державного ветеринарного інспектора у межах державного контролю свіжого м'яса птиці та зайцеподібних у разі виконання умов, визначених розділом VI Закону, та лише в частині технічної допомоги, необхідної для виконання завдань державного ветеринарного інспектора.

2. Територіальний орган на основі проведеного аналізу ризиків, що враховує, зокрема, результати попередніх заходів державного контролю та інформацію щодо виконання персоналом бійні своїх професійних обов'язків, має право уповноважити працівників бійні на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора у межах державного контролю свіжого м'яса птиці та зайцеподібних за таких умов:

- на потужності протягом щонайменше 12 останніх місяців дотримуються гігієнічні вимоги та ефективно застосовується система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках;

- працівники бійні пройшли підготовку та склали кваліфікаційні іспити, що є обов'язковими для помічника державного ветеринарного інспектора в частині функцій, які виконуватимуть такі працівники;

- під час здійснення функцій помічника державного ветеринарного інспектора працівники бійні перебувають під наглядом, керівництвом та відповідальністю державного ветеринарного інспектора, який періодично проводить перевірку дотримання законодавства такими працівниками, зокрема під час передзабійних та післязабійних оглядів, та документує результати відповідних перевірок;

- працівники бійні, що виконують функції помічника державного ветеринарного інспектора, є незалежними від працівників, відповідальних за процес виробництва на відповідній потужності, для уникнення конфлікту інтересів;

•відбір зразків для лабораторних досліджень (випробувань) здійснюють лише працівники бійні, які пройшли спеціальну практичну підготовку, під наглядом державного ветеринарного інспектора.

3. Територіальний орган позбавляє статусу працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора (повністю або в частині окремих повноважень), якщо за результатами проведеної ним перевірки виявлено факт невиконання або неналежного виконання уповноваженою особою наданих їй повноважень.

4. Працівник бійні, уповноважений на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, який виявив ознаки порушення оператором ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, зобов'язаний негайно повідомити про це державного ветеринарного інспектора та вжити заходів, встановлених Законом.

6. Контрольні питання

1. Завдання Управління Держпродспоживслужби в місті та районі.
2. Структура міських, районних державних лікарень ветеринарної медицини.
3. Основні завдання районних і міських державних лікарень ветеринарної медицини.
4. Структура міських, районних, міжрайонних, державних лабораторій ветеринарної медицини.
5. Основні завдання лабораторій ветеринарної медицини усіх рівнів.

7. Використана література

1. Вербицький П.І. та ін. Історія ветеринарної медицини України. – К, 2002. – 384 с.
2. Ветеринарне право України. За ред. Кравціва Р.Й. – Львів: «ПАІС», 2003. –916 с.
3. Довідник лікаря ветеринарної медицини. За ред. П. І. Вербицького, П. П. Достоєвського. – К., 2004. – 1280 с.

4. Дідовець С.Р. Організація і планування ветеринарної справи. К.: Вища школа, 1980. – 286 с.
5. Дудаш Д.В. Організація ветеринарної справи. Конспект лекції. -К., 2014. - 219 с.
6. Законодавство України про ветеринарну медицину. За ред. Достоевського П.П., Хоменка В.І. – Київ.: 1999. – 309 с.
7. Закон України «Про ветеринарну медицину». – Київ: Ветінформ, 2006. – 100 с.
8. Недосєков В.В. Організація та економіка ветеринарної справи: навч. посібник / В.В. Недосєков, Е. Хаунхорст, В.А. Ситнік, В.М. Шевчук, М.О. Жуковський; ред. О.В. Каргіна. – Київ: НУБіП України, 2019. – 408 с.
9. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.03.2018 № 141 «Про затвердження Порядку надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності».
10. Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 15.04.2002 № 16 «Про затвердження Положення про державну лабораторію ветеринарно-санітарної експертизи на ринку».
11. Положення про міську, районну, міжрайонну державні лабораторії Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 13.03.2017 № 120.